

بررسی نقش آموزش و مسئولیت اجتماعی در کاهش جرایم ادراک شده دانش آموزان دوره دوم متوسطه (مطالعه موردی: منطقه ویژه اقتصادی خلیج فارس)

حسین کهور نژاد حاجی عباسی، غلامرضا جعفری نیا^۲، حبیب پاسالارزاده^۳

چکیده

مقدمه: پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش آموزش و مسئولیت اجتماعی در کاهش جرایم ادراک شده دانش آموزان دوره دوم متوسطه انجام شد.

روش پژوهش: این پژوهش یک مطالعه کمی و توصیفی-اکتشافی است. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه والدین دانش آموزان مناطق محلی و مرزی منطقه ویژه اقتصادی خلیج فارس در سال ۱۴۰۱ بود که با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس، نمونه‌ای متشکل از ۵۰۰ نفر انتخاب و به پرسش‌نامه‌ها پاسخ دادند. داده‌ها با استفاده از پرسشنامه مسئولیت پیشرفت تحصیلی گروسی پرسشنامه مسئولیت اجتماعی کارول و پرسشنامه نگرش به رفتارهای بزهکارانه فضلی جمع‌آوری شد. برای محاسبه ضریب پایایی از آلفای کرونباخ استفاده شد. داده‌ها با استفاده از نرم افزار *Path Coefficient* و *Amos ۲۲* مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌های پژوهش: نتایج پژوهش نشان داد که مسئولیت اجتماعی با آموزش رابطه مثبت و معناداری دارد ($p < 0/01$). مسئولیت اجتماعی تأثیر مثبت و معناداری بر کاهش میزان جرم ادراک شده داشت. همچنین رابطه بین مسئولیت اجتماعی و آموزش در کاهش میزان جرم درک شده تایید شده است ($p < 0/01$).

نتیجه‌گیری: براساس یافته‌ها می‌توان نتیجه گرفت که با استفاده از آموزش مسئولیت‌پذیری اجتماعی می‌توان در کاهش جرایم درک شده در بین دانش آموزان منطقه ویژه اقتصادی خلیج فارس تلاش کرد. با گنجاندن اصول مسئولیت اجتماعی در برنامه‌های درسی، دانش آموزان می‌توانند درک عمیق‌تری از پیامدهای اعمال خود و اهمیت رفتار اخلاقی ایجاد کنند.

واژگان کلیدی: آموزش، جرم ادراک شده، خلیج فارس، مسئولیت اجتماعی

تاریخ پذیرش نهایی: ۱۴۰۴/۱۱/۲۱

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۱۰/۸

استناد: کهورنژاد حاجی عباسی حسین، جعفری نیا غلامرضا، پاسالارزاده حبیب. بررسی نقش آموزش و مسئولیت اجتماعی در کاهش جرایم ادراک شده دانش آموزان دوره دوم متوسطه (مطالعه موردی: منطقه ویژه اقتصادی خلیج فارس)، خانواده و بهداشت، ۱۴۰۴؛ ۱۵(۲): ۱۹۳-۱۷۹

^۱ - دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی، گروه جامعه‌شناسی، واحد بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، بوشهر، ایران kahoritirour@gmail.com

^۲ - (نویسنده مسئول)، دانشیار، گروه جامعه‌شناسی، واحد بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، بوشهر، ایران.

Jafari_nia_reza@aubushehr.ir, tell: 09171726337

habib.pasalarzadeh@iaubushehr.ac.ir

^۳ - استادیار، گروه جامعه‌شناسی، واحد بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، بوشهر، ایران

مقدمه:

مفهوم مسئولیت پذیری، در عصر حاضر به پدیده‌ای روزافزون و دارای اهمیت فزاینده‌ای بدل شده است. در این راستا، مریبان بر این باورند که دانش‌آموزان، به‌ویژه از دوران پیش‌دبستانی، دارای حس مسئولیت‌پذیری هستند (۱). مسئولیت‌پذیری به معنای آگاهی فرد نسبت به رفتارهای خود یا هر رویدادی در حیطه اختیار و مسئولیت او، یا پذیرش پیامدهای رفتارها و رویدادها توسط وی تعریف می‌شود (۲). براساس تحقیقات بدآگی و همکاران (۳) مسئولیت‌پذیری به معنای مراقبت از خود و دیگران، انجام وظایف و تعهدات، مشارکت در جامعه، مواجهه با مشکلات و دشواری‌ها و تلاش برای ساختن جهانی بهتر تعریف می‌شود. در این زمینه، یکی از کارکردهای مسئولیت‌پذیری، ایجاد رابطه اصیل میان فرد و جامعه و منجر شدن به ادغام فرد در جامعه است. فرد مسئول، دارای آگاهی و شعور لازم برای انجام وظایف و مسئولیت‌های خود بوده و در جهت عمل به وظایف اجتماعی خود تلاش می‌کند (۴). یکی از نهادهایی که می‌تواند در پذیرش و اجرای این مسئولیت نقش ایفا کند، نظام آموزشی است. آموزش و پرورش یکی از عوامل مهم در مسئولیت‌پذیری اجتماعی فرد می‌باشد. مفهوم جامعه‌پذیری در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش مورد توجه قرار گرفته است که یکی از کارکردهای مهم آن، تحقق مسئولیت اجتماعی فرد در نظام تعلیم و تربیت است (۲). هدف نظام تعلیم و تربیت در هر جامعه سعادت و پیشرفت دانش‌آموزان است. بی شک مسئولیت‌پذیری دانش‌آموزان از مسائل مهمی است که سلامت عاطفی، اجتماعی، رشد و پیشرفت دانش‌آموزان در گرو آن است. کودکان و نوجوانان هنگامی مسؤولانه برخورد می‌کنند که با توجه به دیدگاه‌های اخلاقی عمل نمایند و بپذیرند که مسئول پیامدهای اعمال خویش هستند. دانش‌آموزانی که مسئولیت‌پذیری را در مدرسه آموخته‌اند، یاد می‌گیرند چگونه در یک موقعیت بزرگتر برای حل مشکل به راه‌های کمک به یکدیگر بیندیشند یا حداقل با آن دست و پنجه نرم کنند. بنابراین، بررسی وضعیت رفتار اجتماعی و عوامل مرتبط با آن از ابعاد گوناگون حائز اهمیت است (۵).

آموزش مسئولیت اجتماعی به عموم مردم در عصر مدرن و جهانی‌شده کنونی، به دلیل پیچیدگی شیوه زندگی بشر و نحوه انجام مسئولیت‌های اجتماعی وی، چالش‌برانگیزتر و پویاتر شده است (۶). علاوه بر این، پیچیدگی زندگی مدرن منجر شده است که دانش‌آموزان روزبه‌روز بیشتر با مسائل اجتماعی مواجه شوند که نیازمند توجه و اقدامات جدی از سوی ما می‌باشد (۷). فقدان مسئولیت اجتماعی و آگاهی در میان دانش‌آموزان، منجر به بروز مشکلات اجتماعی می‌شود که در صورت عدم کنترل، می‌تواند اثرات بلندمدتی بر کل کشور داشته باشد. بنابراین برای پرورش نسلی از دانش‌آموزان مسئولیت‌پذیر با صداقت و مسئولیت اجتماعی بالا، مسئولین از جمله دولت، نهادهای خصوصی، سازمان‌ها، مدارس، معلمان و والدین باید به این رویداد پاسخ مثبت دهند (۸). رشد و رفاه یک جامعه به طور قابل توجهی تحت تأثیر مسئولیت اجتماعی است. مسئولیت اجتماعی وظیفه اخلاقی و دغدغه یک جامعه نسبت به سلامت روانی و جسمی دیگران است (۹). همچنین، مسئولیت اجتماعی عبارت است از تعهد اخلاقی و احساس وظیفه افراد نسبت به جامعه و سایر افراد (۱۰). به‌طور خاص، این امر نمایانگر اجتماعی شدن مسئولیت اخلاقی، تفکر مستقل و مشارکت کامل در زندگی اجتماعی است. بر اساس پژوهش خسروانی و همکاران (۱۱) مسئولیت اجتماعی مستلزم استانداردهای بالا، شخصیت سالم، تمایل به یادگیری، تعهد به حرفه، انصاف و صداقت، مهربانی، مراقبت جمعی، سخت کوشی و اطاعت از قوانین و مقررات است.

اکثر کارشناسان بر این باورند که آموزش نقش مهمی در ارتقای توسعه و تغییر اجتماعی دارد. آموزش ابزاری است که به افراد امکان می‌دهد تا به توسعه‌ای عادلانه و پایدار دست یابند (۱۲). تمامی ابعاد زندگی انسان‌ها از طریق آموزش متحول شده است. به عبارت دیگر، آموزش فرآیندی است که نگرش‌ها و رفتارهای اجتماعی را تغییر می‌دهد تا فرد بتواند مشارکت مثبت و فعالی در جامعه داشته باشد (۱۳).

دوران نوجوانی زمان ارزشمندی برای یادگیری مسئولیت‌پذیری اجتماعی است، زیرا در این دوران است که فرد دوست دارد استقلال بیشتری داشته باشد و باید تصمیماتی درباره برخی از ارزش‌ها و روش‌های رفتاری خود بگیرد. یکی از عوامل اصلی که

بتواند به انتخاب های نوجوانان پختگی ببخشد، میزان مسئولیت آن ها در کارهای شخصی و اجتماعی است. تنها با آگاهی از علت های یک انتخاب و اراده برای پذیرش مسئولیت این انتخاب است که افراد می توانند به دنبال تغییر شرایط، دیدگاه ها، و نتایج آنها باشند وگرنه کوشش برای تغییر بی معناست و احساس بی قدرتی و انفعال، فرد را از اصلاح در زندگی خود بازخواهد داشت (۱۴). با این حال، در عصر حاضر دانش آموزان تمایل کمتری نسبت به مسئولیت پذیری اجتماعی از خود نشان می دهند، زیرا به اندازه کافی آگاه نیستند و مسئولیت های خود را نسبت به کشور یا ملت خود درک نمی کنند (۱۳). بر اساس تحقیق گودفری و هچ^۱ (۱۵) تعادل بین مسئولیت فردی و اجتماعی تغییر کرده است. علاوه بر این، دانش آموزان امروزی در معرض محیطی ناسالم از جمله اوباش گری، وندالیسم، زورگویی، استفاده از زبان توهین آمیز نسبت به سالمندان، آلودگی محیط زیست، تخریب اموال عمومی و سایر مشکلات اجتماعی و زیست محیطی قرار دارند. ارتباطی میان مشکلات اجتماعی و زیست محیطی و این انحطاط اخلاقی و نگرش های غیراخلاقی وجود دارد. آگاهی از شرایط محیطی کنونی، ایجاب می کند که دانش آموزان بالاترین سطح مسئولیت اجتماعی را از خود نشان دهند (۱۶).

افزایش آگاهی از مسئولیت اجتماعی در آموزش، به ویژه در میان دانش آموزان، محققان را بر آن داشته است تا به بررسی این موضوع بپردازند. ارزش آفرینی در حوزه مسئولیت اجتماعی شرکت ها^۲ (CSR) به بخشی از حوزه های پژوهشی مورد علاقه محققان و دانشگاهیان تبدیل شده است. مسئولیت اجتماعی شرکت ها (CSR) در کسب و کار برای دستیابی به تعادل بین توسعه پایدار اجتماعی و زیست محیطی و رشد اقتصادی مورد استفاده قرار می گیرد. بر اساس مفهوم CSR، یک شرکت نباید تنها نسبت به عملکرد مالی خود مسئول باشد. آن ها علاوه بر نقش اقتصادی خود، باید از ارزش های اجتماعی آگاه بوده و به طور فعال در بهبود محیط اجتماعی مشارکت کنند (۱۷). بر اساس مفهوم مسئولیت اجتماعی (CSR)، شرکت ها مسئولیت تاثیر فعالیت های تجاری خود بر جوامع، سهامداران، تامین کنندگان، کارکنان، مشتریان و سایر ذینفعان و همچنین بر محیط زیست را بر عهده می گیرند (۱۸). مسئولیت های فوق به عنوان مدرکی است که نشان می دهد سازمان ها موظفند از الزامات قانونی پیروی کنند و به طور فعال رفاه نیروی کار، خانواده هایشان، جامعه اطراف و جامعه را به طور کلی بهبود بخشند.

مسئولیت اجتماعی شرکت ها (CSR) تعهدی است که بر تمام سازمان ها و شرکت های تجاری در بخش های دولتی و خصوصی اعمال می شود. CSR به این امر اذعان دارد که کارفرمایان وظیفه دارند مسیر مورد نظر ارزش ها و اهداف جامعه را دنبال کنند. در این راستا، آرنولد^۳ (۲۰۱۰) معتقد است که اولین فایده ای که از CSR حاصل می شود، بهبود روابط بین شرکت ها و جوامع است. ظاهر شدن به عنوان یک شرکت اخلاقی، اعتماد جامعه را بر می انگیزد. مسئولیت اجتماعی سازمان با هدف توسعه جامعه و کاهش جرائم و آسیب های اجتماعی را می توان یکی از ارکان مهم تأثیرگذار بر تحقق ایجاد نظم اجتماعی و حل مشکلات اجتماعی و اقتصادی دانست، از آن جایی که شرط برقراری نظم اجتماعی، ایجاد آرامش، امنیت اقتصادی و اجتماعی است، می توان یکی از مهم ترین عوامل بر هم زننده امنیت را احساس ناامنی حاصل از جامعه جرم زده دانست. کوتلر و همکاران^۴ (۱۹) CSR را به عنوان سیاستی از اقدامات انجام شده توسط طرف های ذی ربط برای انعکاس مسئولیت آن ها در پیشبرد منافع اجتماعی تعریف کردند. گویندان و همکاران^۵ (۲۰) توضیح دادند که CSR شامل افزایش رفاه مردم از طریق استفاده از منابع شرکت است. انتظار می رود هر شرکت از طریق برنامه CSR تأثیر مثبتی بر رفاه جامعه داشته باشد.

^۱Godfrey & Hatch^۲Corporate Social Responsibility^۳Arnold^۴Kotler et al.^۵Govindan et al.

سازمان ها موظفند محیط زیست را آلوده نکنند، در شیوه های استخدام تبعیض قائل نشوند، نیازهای کارکنان خود را نادیده نگیرند و محصولات مضر تولید نکنند که به سلامت جامعه و محیط زیست آسیب برسانند. سازمان ها باید در جهت تأمین منابع مالی برای بهبود رفاه اجتماعی که مورد پذیرش اکثریت جامعه است، تلاش کنند. این اقدامات شامل حمایت از فرهنگ و نهادهای فرهنگی کشور و بهبود کیفیت زندگی است (۲۱).

منطقه ویژه اقتصادی خلیج فارس^۱ (PGSEZ) یک نهاد اقتصادی بزرگ است که نقش مهمی در تغییر زنجیره های تامین جهانی و مدل های توسعه ایفا می کند. منطقه ویژه اقتصادی خلیج فارس در ۱۳ بزرگراه شهید رجایی بندرعباس واقع شده است. ابتدا در تاریخ ۱۴ دی ۱۳۷۶ به عنوان منطقه ویژه اقتصادی معادن و فلزات تأسیس شد. با این حال، بعداً نام آن به منطقه ویژه اقتصادی خلیج فارس تغییر یافت. این منطقه از نظر استراتژیک در منطقه خلیج فارس واقع شده است که به دلیل منابع طبیعی غنی، به ویژه در صنایع معدنی و فلزات شناخته شده است. منطقه ویژه اقتصادی خلیج فارس به عنوان یک منطقه ویژه اقتصادی، مشوق ها و مزایای مختلفی را برای جذب سرمایه گذاری داخلی و خارجی، رشد صنعتی و توسعه اقتصادی در منطقه ارائه می کند (۲۲).

مدارس پتانسیل بالایی در تأثیرگذاری بر اجتماعی شدن افراد و جهت گیری آن ها به سمت اخلاق اجتماعی دارند. آن ها می توانند این امر را نه تنها از طریق انتقال دانش و مهارت ها، بلکه از طریق القای ارزش ها، هنجارها و نگرش های اجتماعی مطلوب و مناسب نیز محقق سازند. مدارس می توانند با بکارگیری نیروی انسانی متخصص، تأمین منابع لازم و ایجاد برنامه های متنوع در زمینه های آموزشی، ورزشی، فرهنگی و سایر موارد، مسئولیت پذیری اجتماعی را در بین تمامی دانش آموزان ترویج دهند (۲۳).

اگرچه مطالعات متعددی در زمینه مسئولیت اجتماعی انجام شده است، اما این مطالعات به ندرت به نظام آموزشی، به ویژه مدارس، پرداخته اند. برادران حقیر و همکاران (۲۴) مطالعه ای با عنوان "مفهوم سازی مسئولیت اجتماعی دانشگاه در ایران" انجام دادند که نتیجه گیری کرد که بعد فردی مسئولیت اجتماعی شامل نگرش، ارزش ها، طرز تفکر و اقدامات است. از سوی دیگر، بعد سازمانی شامل آموزش و تربیت دانشجویان، تحقیقات، خدمات حرفه ای و مشارکت اجتماعی است.

میلون و مک کمبریج^۲ (۲۵) نقش واسطه ای حضور اجتماعی در آموزش آنلاین در افزایش رضایت از رابطه معلم و دانش آموز و کسب دانش درک شده را برجسته کرد. علاوه بر این، مطالعه توسط روتن و همکاران^۳ (۲۶) نشان داد که محیط های اجتماعی و فیزیکی در مدارس نقش واسطه ای در ارتقای انگیزش خودمختار در تربیت بدنی دارند. این بینش بر اهمیت محیط های آموزشی حمایتی در تقویت انگیزه و مشارکت در بین دانش آموزان تأکید می کند، که متعاقباً می تواند به کاهش جرایم درک شده کمک کند. علاوه بر این، تحقیق توسط راجرز و همکاران^۴ (۲۷) بر پتانسیل ابتکارات مسئولیت اجتماعی شرکت (CSR) برای تقویت سیستم های کنترل و کاهش احتمال تقلب تأکید کرد. همچنین مطالعه متسیو و همکاران^۵ (۲۸) نقش میانجی توانمندسازی روانشناختی را در رابطه بین توانمندسازی ساختاری و انطباق با خط مشی امنیت اطلاعات برجسته کرد. این بینش مربوط به زمینه آموزشی است، زیرا بر نقش توانمندسازی در ترویج رفتار مسئولانه و سازگارانه تأکید می کند، که در کاهش جرایم درک شده ضروری است. علاوه بر این، مطالعه توسط گو و همکاران^۶ (۲۹) نشان داد که سرمایه اجتماعی خانواده نقش میانجی کاملی در رابطه بین وضعیت اجتماعی-اقتصادی و بهزیستی روانشناختی کودکان دارد. اگرچه این مطالعه بر پویایی خانواده متمرکز بود، مفهوم سرمایه اجتماعی را می توان به مؤسسات آموزشی تعمیم داد و تأثیر بالقوه روابط اجتماعی و سیستم های حمایتی را بر کاهش جرایم درک شده

^۱ Persian Gulf Free Trade Zone

^۲ Mialon & McCambridge

^۳ Rutten et al.

^۴ Rodgers et al.

^۵ Matsue et al.

^۶ Guo et al.

برجسته کرد. با توجه به این عوامل، هدف این پژوهش بررسی رابطه بین مسئولیت اجتماعی و آموزش است. این تحقیق همچنین به بررسی این موضوع می‌پردازد که چگونه مسئولیت اجتماعی با آموزش می‌تواند به کاهش جرم درک شده در بین دانش آموزان ساکن در مناطق محلی منطقه ویژه اقتصادی خلیج فارس کمک کند.

روش پژوهش:

این پژوهش از نوع کمی و از نوع توصیفی-اکتشافی است که با هدف کاربردی و بر اساس روش گردآوری داده‌ها انجام شده است. جامعه هدف پژوهش را ساکنان (والدین دانش‌آموزان) مناطق محلی و مرزی منطقه ویژه اقتصادی خلیج فارس در سال ۱۴۰۱ تشکیل می‌دهند. نمونه‌ای متشکل از ۵۰۰ شرکت‌کننده (والدین دانش‌آموزان) به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند و به پرسش‌نامه‌ها پاسخ دادند. برای رعایت ملاحظات اخلاقی در این پژوهش، سعی شد پس از کسب رضایت شرکت‌کنندگان، داده‌ها جمع‌آوری شود. به شرکت‌کنندگان از محرمانه بودن اطلاعات شخصی خود اطمینان داده شد و نتایج بدون ذکر نام و مشخصات شرکت‌کنندگان ارائه شد. ملاحظات اخلاقی نیز در طول فرآیند تحقیق در بخش کمی به دقت در نظر گرفته شد که نشان دهنده تعهد محقق به احترام به مشارکت و محرمانه بودن شرکت‌کنندگان است. برای محاسبه ضریب پایایی از آلفای کرونباخ استفاده شد. داده‌ها با استفاده از نرم افزار Path Coefficient و Amos ۲۲ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. برای محاسبه ضریب پایایی، ۳۰ پرسشنامه از جامعه محلی منطقه ویژه اقتصادی خلیج فارس انتخاب شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها و تعمیم نتایج نمونه به جامعه آماری از ضریب مسیر و نرم افزار Amos ۲۲ استفاده شد.

ابزار پژوهش عبارت بود از: (۱) پرسشنامه مسئولیت پذیری دانش آموز (RSA) که توسط گوسکی^{۱۵} (۳۰) تکمیل شده است. این مقیاس شامل دو زیر بُعد به نام‌های مسئولیت موفقیت (R+) و مسئولیت شکست (R-) است. این مقیاس شامل ۳۰ گویه، ۱۵ گویه برای هر زیر بُعد می‌باشد. برای بُعد مسئولیت موفقیت، ضریب پایایی آلفای کرونباخ برابر با ۰/۶۸ و برای بُعد مسئولیت شکست برابر با ۰/۸۰ بود. این مقیاس مسئولیت معلمان را در قبال نتایج دانش آموزان اندازه می‌گیرد. گوسکی اظهار داشت که نتایج عملکرد مثبت و منفی نشان‌دهنده ابعاد جداگانه‌ای هستند و نه انتهای مخالف یک پیوستار واحد و این ابعاد به طور مستقل در تأثیرگذاری بر درک اثربخشی عمل می‌کنند (۳۰).

(۲) پرسشنامه مسئولیت اجتماعی کارول: این پرسشنامه مسئولیت اجتماعی توسط کارول (۳۱) ساخته شد. در این پژوهش، پرسشنامه کارول با در نظر گرفتن موضوع تحقیق و حفظ اجزای اصلی آن طراحی شد. تعداد سوالات از ۲۰ به ۱۳ کاهش یافت و مؤلفه‌های این پرسشنامه عبارتند از: الف- مؤلفه تعهد اقتصادی: سوالات ۱-۳ ب- مؤلفه تعهد حقوقی: سوالات ۴-۷ پ- مؤلفه تعهد اخلاقی: سوالات ۸-۹ ت- مؤلفه تعهد بشردوستانه (داوطلبانه): سوالات ۱۰-۱۳. آیتم‌های پرسشنامه بر اساس مقیاس لیکرت ۵ درجه‌ای از ۱ تا ۵ درجه بندی می‌شوند. نمرات هر بعد را می‌توان با میانگین نمرات سوالات مربوط به آن بعد اندازه‌گیری کرد. پایایی این پرسشنامه بر اساس ضریب آلفای کرونباخ بالای ۰/۷۰ می‌باشد.

(۳) پرسشنامه نگرش به رفتارهای بزهکارانه: این پرسشنامه توسط فضلی (۳۲) با هدف سنجش نگرش به رفتارهای بزهکارانه برای نوجوانان ۱۵ الی ۱۸ سال تهیه شده است، که ۲۸ گویه دارد و بر اساس مقیاس لیکرت ۴ گزینه‌ای نمره گذاری می‌شود. نمره کلی این پرسشنامه دیدگاه و نگرش مثبت افراد را به انجام رفتارهای بزهکاری نشان می‌دهد. در طی یک بررسی، سوالات به صورت نمونه آزمایشی بر روی ۲۰۰ نفر از نوجوانان ۱۵-۱۸ سال مدارس دولتی شهر تهران انجام گرفت و با استفاده از روش آلفای کرونباخ میزان پایایی برای نگرش به رفتارهای بزهکارانه ۰/۷۱ و میزان همسانی درونی این آزمون ۰/۸۶ محاسبه شده است (۳۳). در مطالعه فضلی همسانی درونی این آزمون به روش کرونباخ آلفا ۰/۷۶ محاسبه شده است. همچنین روایی این پژوهش به روش تحلیل عاملی مورد تایید قرار گرفته است (۳۲). جهت حصول اطمینان از روایی پرسشنامه، عبارات آن به افراد صاحب نظر در رابطه با موضوع مورد مطالعه (استادان رشته‌های روانشناسی، جرم شناسی و جامعه شناسی) ارائه گردید و بر اعتبار آن صحت گذاشته شد. در پژوهش حاضر نتایج بررسی همسانی درونی به روش آلفای کرونباخ ۰/۷۳ محاسبه شده است.

پاسخ‌های جمع‌آوری شده وارد SPSS نسخه ۲۶ شد. آمار توصیفی شامل شاخص‌های گرایش مرکزی و پراکندگی (میانگین، میانه، انحراف معیار، درصد تجمعی گروه‌ها) محاسبه شد. محاسبات آماری استنباطی با استفاده از آزمون‌های همبستگی و تحلیل مسیر در AMOS نسخه ۲۴ انجام شد.

یافته‌ها:

نتایج نشان داد جنسیت ۶۰ درصد از پاسخ‌دهندگان مرد و ۴۰ درصد از پاسخ‌دهندگان زن می‌باشد. میزان ۲۱/۲ درصد از جمعیت پاسخ‌دهندگان در بین گروه‌های سنی ۲۰-۳۰ سال، ۴۲/۲ درصد از جمعیت پاسخ‌دهندگان در بین گروه‌های سنی ۳۱-۴۰ سال، ۲۸/۶ درصد از جمعیت پاسخ‌دهندگان در رده سنی ۴۱-۵۰ و ۸ درصد از جمعیت پاسخ‌دهندگان بیش از ۵۰ سال سن داشته‌اند. ۳۸/۴ درصد از جمعیت پاسخ‌دهندگان دارای تحصیلات لیسانس، ۲۳/۸ درصد از جمعیت پاسخ‌دهندگان دارای تحصیلات کارشناسی ارشد، ۱۴/۸ درصد از جمعیت پاسخ‌دهندگان دارای تحصیلات فوق دیپلم، ۱۱/۶ درصد از جمعیت پاسخ‌دهندگان دارای تحصیلات دیپلم، ۷ درصد جمعیت پاسخ‌دهندگان دارای تحصیلات دکترا، ۳/۸ درصد از جمعیت پاسخ‌دهندگان دارای تحصیلات زیر دیپلم و در آخر تنها ۰/۶ درصد از جمعیت پاسخ‌دهندگان دارای تحصیلات فوق دکترا می‌باشند. نتایج بررسی توصیفی متغیرهای پژوهش در جدول (۱) ارائه شده است.

جدول ۱. ویژگی های جمعیت شناختی پاسخ دهندگان

تحصیلات	فراوانی	درصد
فوق دکترا	۳	۰/۰۶٪
دکترا	۳۵	۰/۳۸٪
کارشناسی ارشد	۱۱۹	۰/۲۳٪
کارشناسی (لیسانس)	۱۹۲	۰/۳۸٪
فوق دیپلم (کاردانی)	۷۴	۰/۱۴٪
دیپلم	۵۸	۰/۱۱٪

جدول ۲. توصیف متغیر مسئولیت اجتماعی

متغیر	تعداد	میانگین	کمترین	بیشترین	انحراف معیار
مسئولیت اجتماعی	۵۰۰	۲/۸۶	۱	۵	۰/۷۷
امنیت اجتماعی	۵۰۰	۲/۸۷	۱	۵	۰/۶۶
کاهش جرم ادراک شده	۵۰۰	۲/۷۹	۱	۵	۰/۷۲
آموزش	۵۰۰	۲/۷۳	۱	۵	۰/۶۹

نتایج توصیفی متغیرهای تحقیق در جدول ۲ ارائه شده است. بارهای عاملی تمام سؤالات نظرسنجی مورد بررسی قرار گرفت و مشخص شد که همگی بیش از ۰/۴ است که نشان می دهد محاسبات بیشتر مجاز است. مقدار t برای همه مسیرها بیشتر از ۱/۹۶ است که نشان دهنده اهمیت تمام سؤالات و روابط بین متغیرها در سطح اطمینان ۹۵٪ است.

جدول ۳. پایایی آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی و (AVE)

متغیر	آلفای کرونباخ	پایایی ترکیبی	AVE
آموزشی	۰/۷۶۶	۰/۸۹۵	۰/۸۱۰
اخلاقی	۰/۸۱۹	۰/۸۹۲	۰/۷۳۴
اقتصادی	۰/۸۵۳	۰/۹۰۲	۰/۶۹۸
بردباری اجتماعی	۰/۸۰۲	۰/۸۸۴	۰/۷۱۷
بشر دوستانه	۰/۸۹۶	۰/۹۲۸	۰/۷۶۳
حس امنیت اجتماعی	۰/۹۱۸	۰/۹۳۰	۰/۵۰۵
امنیت شغلی	۰/۸۳۷	۰/۸۹۲	۰/۶۷۳

برخورداوری	۰/۸۲۷	۰/۸۹۷	۰/۷۴۴
تبعیض	۰/۸۰۸	۰/۸۸۷	۰/۷۲۵
مهاجران	۰/۷۸۰	۰/۸۷۳	۰/۶۹۷
کاهش جرم ادراک شده	۰/۸۵۹	۰/۸۹۵	۰/۵۸۸
بردباری اجتماعی	۰/۸۰۲	۰/۸۸۴	۰/۷۱۷
مراجعه به کلانتری	۰/۸۵۹	۰/۹۱۵	۰/۷۸۲

با توجه به مندرجات جدول (۳) که شامل جدول بارهای عاملی و جدول آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی و میانگین واریانس استخراج شده می‌باشد، می‌توان گفت که همه متغیرها و ابعاد آن‌ها دارای پایایی بر اساس آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی قابل قبول می‌باشند. هم چنین جدول بارهای عاملی و میانگین واریانس استخراج شده (که باید حداقل ۰/۵۰ باشد) نشان می‌دهد که روایی همگرای متغیرها حاصل شده است. روایی همگرا در سطح معرف از طریق بارهای عاملی و روایی همگرای در سطح سازه از طریق میانگین واریانس مشترک یا همان AVE به دست می‌آید که در هر دو مورد قابل قبول می‌باشد.

جدول ۴. شاخص‌های برازش مدل

Estimated Model	Saturated Model	جدول ۴. شاخص‌های برازش مدل
۰/۰۸۵	۰/۰۷۴	SRMR
۰/۶۱۴	۰/۶۲۵	NFI

توجه به جدول (۴) مقدار SRMR مدل برابر ۰/۰۷۴ می‌باشد و در حد مطلوب است. هم چنین مقدار NFI نیز برابر ۰/۶۲۵ می‌باشد.

جدول ۵. اثرات کل متغیرها

ضریب مسیر	t	سطح معناداری	معناداری
۰/۸۸۳	۶۷/۷۰۲	۰/۰۰۰	حس امنیت _ اجتماعی -> امنیت شغلی
۰/۸۱۲	۴۷/۴۸۵	۰/۰۰۰	حس امنیت _ اجتماعی -> برخورداوری
۰/۴۰۱	۸/۳۹۵	۰/۰۰۰	حس امنیت _ اجتماعی -> بردباری
			_ اجتماعی
۰/۸۳۷	۵۷/۱۵۶	۰/۰۰۰	حس امنیت _ اجتماعی -> تبعیض
۰/۴۱۴	۸/۴۵۳	۰/۰۰۰	حس امنیت _ اجتماعی -> مراجعه به
			_ کلانتری
۰/۸۳۹	۵۲/۳۰۸	۰/۰۰۰	حس امنیت _ اجتماعی -> مهاجران
۰/۴۶۰	۸/۵۲۵	۰/۰۰۰	حس امنیت _ اجتماعی -> کاهش جرم
			_ ادراک شده
۰/۸۱۰	۴۸/۲۴۳	۰/۰۰۰	مسئولیت اجتماعی -> آموزش
۰/۹۲۲	۸۹/۹۴۸	۰/۰۰۰	مسئولیت اجتماعی -> اخلاقی
۰/۷۱۵	۳۵/۶۹۷	۰/۰۰۰	مسئولیت اجتماعی -> اقتصادی

۰/۰۰۰	۲۸/۶۶۱	۰/۶۵۷	مسئولیت اجتماعی -> برخورداری
۰/۰۰۰	۳۱/۷۳۲	۰/۶۷۲	مسئولیت اجتماعی -> بردباری - اجتماعی
۰/۰۰۰	۱۲۳/۷۸۱	۰/۹۲۱	مسئولیت اجتماعی -> بشر دوستانه
۰/۰۰۰	۳۲/۶۴۲	۰/۶۷۸	مسئولیت اجتماعی -> تبعیض
۰/۰۰۰	۴۸/۹۳۱	۰/۸۱۰	مسئولیت اجتماعی -> حس امنیت
			- اجتماعی
۰/۰۰۰	۷۵/۶۷۲	۰/۸۷۲	مسئولیت اجتماعی -> حقوقی
۰/۰۰۰	۳۵/۰۰۳	۰/۶۹۳	مسئولیت اجتماعی -> مراجعه به - کلانتری
۰/۰۰۰	۳۲/۱۴۰	۰/۶۷۹	مسئولیت اجتماعی -> مهاجران
۰/۰۰۰	۳۹/۵۵۱	۰/۷۷۱	مسئولیت اجتماعی -> کاهش جرم - ادراک
			شده
۰/۰۰۰	۶۹/۸۲۴	۰/۸۷۱	کاهش جرم - اداره شده - بردباری
			- اجتماعی
۰/۰۰۰	۱۰۳/۴۵۳	۰/۹۰۰	کاهش جرم - اداره شده - مراجعه به
			- کلانتری

مطابق جدول (۵) با توجه به مقدار سطح معناداری تمامی اثرات غیر مستقیم مدل معنادار هستند.

بحث و نتیجه گیری:

پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش آموزش و مسئولیت اجتماعی در کاهش جرایم ادراک شده دانش آموزان ساکن در مناطق محلی منطقه ویژه اقتصادی خلیج فارس انجام شد. برای بررسی رابطه میان مسئولیت اجتماعی و آموزش، محققان ضریب مسیر را تعیین کردند که نشان دهنده وجود ارتباط مثبت و معنادار بین این دو متغیر است. همچنین، ضریب معناداری به دست آمده نشان می دهد که اگر این مقدار از یک آستانه مشخص فراتر رود، می توان با اطمینان بالایی نتیجه گرفت که این رابطه از نظر آماری معنادار است. به طور خاص، اگر ضریب معناداری از آن آستانه بیشتر باشد، احتمالاً رابطه مثبت بین مسئولیت اجتماعی و آموزش به طور معناداری تأیید خواهد شد. نتایج این پژوهش با نتایج مطالعات قبلی انجام شده توسط بردبار و همکاران (۱)؛ طبایی و همکاران (۸)؛ خسروانی و همکاران (۹)؛ آرمجو و همکاران (۴)؛ پورآقا و همکاران (۱۱) و سردارنیا و مهدی سالار (۳۲) همسو و مطابقت داشت.

رابطه مثبت بین مسئولیت اجتماعی و آموزش نشان می دهد که افرادی که احساس مسئولیت اجتماعی بالاتری از خود نشان می دهند، احتمال بیشتری دارد که محیط خود را امن ارزیابی کنند و ادراک پایین تری از جرم داشته باشند. بعد آموزشی مسئولیت اجتماعی در این زمینه به ویژه قابل توجه است. آموزش نقش بسیار مهمی در شکل دهی ارزش ها، نگرش ها و رفتارهای افراد، از جمله احساس مسئولیت آن ها نسبت به جامعه دارد. با ترویج ابتکارات آموزشی که بر مسئولیت اجتماعی تأکید دارند، مانند کمپین های آگاهی بخشی، برنامه های مشارکت اجتماعی و آموزش های اخلاقی، می توان احساس مسئولیت بیشتری را در دانش آموزان ایجاد کرد. در نتیجه، این افزایش احساس مسئولیت ممکن است بر درک امنیت اجتماعی آن ها تأثیر مثبت گذاشته و به کاهش ادراک جرم کمک کند. در دیدگاه سنتی، تمرکز سازمان ها بر پیشینه سازی سود استوار است. اما دیدگاه جدید این

نگاه را محدود و کوتاه بینانه می‌داند. بر این مبنا لازم است تبعات و پیامدهای تصمیمات سازمان‌ها در همگی ابعاد (اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی) در نظر گرفته شود. بوزان و ویور اصول امنیت ملی را مبتنی بر رضایت عمومی، عدالت اجتماعی، تأمین رفاه و برآورده شدن نیازهای جامعه می‌دانند. از نگاه آنان، قرار گرفتن افراد در معرض منافع برابر، مخاطرات مساوی و عدالت اجتماعی عاملی برای برقراری نظم و امنیت به شمار می‌رود. تعهد اخلاقی سازمان‌ها باید دست یابی به حق و عدالت باشد. با توجه به نتایج به نظر می‌رسد از نگاه جامعه محلی مدیریت مناطق آزاد تجاری خلیج فارس توانسته است به مسئولیت اجتماعی خود عمل کند. نتایج پژوهش آرمجو و همکاران (۴) نشان داد که اصول امنیت ملی بر رضایت عمومی، عدالت اجتماعی، تأمین رفاه و پاسخگویی به نیازهای جامعه استوار است. به نظر آن‌ها، تهدید افراد به برابری منافع، خطرات برابر و عدالت اجتماعی عواملی در ایجاد نظم و امنیت هستند. تعهد اخلاقی سازمان‌ها باید در جهت دستیابی به حقوق و عدالت باشد. بر اساس نتایج، به نظر می‌رسد که مدیریت منطقه آزاد تجاری خلیج فارس توانسته است مسئولیت‌های اجتماعی خود را از دیدگاه جامعه محلی ایفا کند.

ضریب مسیر حس امنیت اجتماعی بر حس کاهش جرم ادراک شده نشان‌دهنده ارتباط مثبت و معنادار بین این دو متغیر است. با توجه به اینکه ضریب معناداری به طور قابل توجهی بیشتر از یک آستانه مشخص است، می‌توان با اطمینان بالا نتیجه گرفت که حس امنیت اجتماعی رابطه‌ای مثبت و معنادار با کاهش ارتکاب جرائم ادراک شده دارد. شاخص‌های مربوط به محیط اجتماعی مانند نحوه تعامل اجتماعی، سطح سواد و تحصیلات عمومی، اعتماد عمومی، سطح سلامت عمومی و کیفیت نهادها نیز می‌تواند بر میزان وقوع جرم مؤثر باشد. هر چه قدر سرمایه اجتماعی و انسانی افراد بالاتر باشد، سطح بهره‌وری و بنابراین دستمزد آن‌ها بالاتر بوده و هزینه فرصت پرداختن به جرم را افزایش می‌دهد. انریکوفری که از بنیان‌گذاران مکتب تحقیقی بود با بی‌اثر دانستن کيفرها از نظر پیشگیری عمومی، یک برنامه وسیع اقدامات پیشگیری را ارائه داد. با پیشنهاد تدابیر سرکوبگر و قهرآمیز که در محدوده نظام کیفری اعمال می‌شود و تدابیر پیش‌گیرنده که خارج از محدوده نظام کیفری اعمال می‌شوند، ضرورت به کارگیری راه‌های پیشگیری غیر قهرآمیز و با ماهیت تربیتی- اجتماعی، اقتصادی برای پیشگیری از جرم را یادآور شده است. این پیشنهاد مبنای ظهور شاخه‌ای در جرم‌شناسی با عنوان «جرم‌شناسی پیشگیری» شد (۳۳). در واقع محققان جرم‌شناسی معتقد به راه‌های پیشگیری از ارتکاب جرم هستند. فراهم کردن بستر امن اجتماعی، احساس تعلق به اجتماع و برخورداری فرد در جامعه، اجرای عدالت اقتصادی و اجتماعی و رفع تبعیض می‌تواند در پیشگیری از وقوع جرم مؤثر باشد. با توجه به نتایج این فرضیه می‌توان به مؤثر بودن احساس امنیت اجتماعی بر کاهش جرم ادراک شده ساکنین مناطق محلی اشاره کرد.

ضریب مسیر حس امنیت اجتماعی در رابطه با مسئولیت اجتماعی و کاهش میزان ارتکاب جرائم ادراک شده نشان‌دهنده ارتباط مثبت و معنادار بین این دو متغیر است. ضریب مسیر این رابطه به گونه‌ای است که می‌توان گفت حس امنیت اجتماعی تأثیر قابل توجهی بر مسئولیت اجتماعی و کاهش احساس جرم در جامعه دارد. سنجش عملکرد سازمان‌ها باید بر اساس معیارهایی متضمن بهبود مسئولیت‌پذیری اجتماعی با رویکرد توسعه پایدار باشد. در سیاست‌های کلی اقتصادی، بر توسعه اقتصادی پایدار و رابطه آن با امنیت اجتماعی تأکید شده است (۲۱). وجود حاکمیت خوب در سازمان متضمن رهبری متعهدانه، گزارش دهی شفاف و پای بندی به ارزش‌های اخلاقی است که تمام این موارد از اهداف اساسی مسئولیت اجتماعی به شمار می‌رود. در مرحله بلوغ یک سازمان نشان می‌دهد چه رویکردی را برای انجام فعالیت مسئولانه خود دارد و چه سیاست‌ها و سرمایه‌گذاری اجتماعی برای توانمندسازی جوامع محلی مورد نظر دارد. در واقع مسئولیت‌پذیری سازمان ایجاب می‌کند تعهدات خود را در قبال همه ذینفعان و حتی سایر گروه‌های اجتماعی خارج از زنجیره‌ای سودرسانی سازمان انجام و نقش سازنده خود را در قبال جامعه و ساکنین بومی مناطق تحت پوشش خود ایفا کند. از جمله این تعهدات می‌توان به مسئولیت در قبال بهبود وضع زندگی مردمان ساکن در محل فعالیت شرکت، بهبود وضع گروه‌های محروم اجتماعی یا اعمال فشار بر دیگر سازمان‌ها (از جمله بانک‌ها و دولت) برای تغییر مقررات و رویه‌های اجتماعی اشاره داشت. بعد اقتصادی در مقوله پایداری به تأثیراتی مربوط می‌شود که سازمان بر سیستم‌های اقتصادی دارد و در آن فعالیت می‌کند (۴).

تمرکز این مطالعه بر منطقه ویژه اقتصادی خلیج فارس، بینش‌های ارزشمندی را در مورد یک زمینه جغرافیایی خاص ارائه می‌دهد. ویژگی‌های منحصر به فرد این منطقه، مانند اهمیت اقتصادی و پویایی اجتماعی قوی، ممکن است بر رابطه بین مسئولیت اجتماعی، اعتماد اجتماعی، احساس امنیت و کاهش جرم تأثیر بگذارد. بنابراین، نتایج این مطالعه به درک جامع‌تری از پویایی بین مسئولیت اجتماعی، احساسات امنیت اجتماعی و جرم در زمینه منطقه ویژه اقتصادی خلیج فارس کمک می‌کند. با وجود بینش‌های ارائه شده توسط یافته‌های تحقیقاتی فوق‌الذکر، شکاف‌های دانش متعددی هنوز در درک نقش آموزشی مسئولیت اجتماعی در کاهش جرایم ادراک شده وجود دارد. اولاً، تحقیقات اندکی به طور خاص به بررسی تقاطع مسئولیت اجتماعی، آموزش و کاهش جرم در منطقه خلیج فارس پرداخته‌اند. ثانیاً، نقش میانجیگری امنیت اجتماعی در رابطه بین مداخلات آموزشی و کاهش جرم به طور گسترده مورد بررسی قرار نگرفته است. مطالعات آینده باید بر درک چگونگی تعامل اقدامات امنیتی اجتماعی مانند پلیس جامعه‌محور، برنامه‌های مراقبت محله‌ای و کمپین‌های ایمنی عمومی با تلاش‌های آموزشی برای ترویج مسئولیت اجتماعی و کاهش جرایم ادراک شده تمرکز کنند. در نهایت، نیاز به تحقیقات طولی برای ارزیابی تأثیر بلندمدت مداخلات آموزشی متمرکز بر مسئولیت اجتماعی و کاهش جرم وجود دارد. مطالعات طولی می‌توانند بینش‌های ارزشمندی را در مورد اثرات پایدار برنامه‌ها و ابتکارات آموزشی در شکل‌دهی نگرش‌ها، رفتارها و ادراکات اجتماعی مرتبط با جرم و مسئولیت اجتماعی ارائه دهد.

پیشنهادهای پژوهش: با توجه به اینکه بررسی مسئولیت‌پذیری اجتماعی سازمان‌ها خصوصاً در ایران و اهمیت نقش مسئولیت اجتماعی آنها در ایجاد توسعه پایدار با محوریت برقراری امنیت اجتماعی و اقتصادی کمتر مورد توجه قرار گرفته است، این گونه پژوهش‌ها می‌تواند جامعه را با نقش مسئولیت اجتماعی سازمان‌ها به آگاهی بخشی برساند و لزوم پاسخگو بودن سازمان‌ها را مورد توجه قرار دهد. چیزی که در سال‌های اخیر در کشورهای توسعه یافته بسیار مورد توجه است. پاسخ‌گو و متعهد بودن سازمان‌ها در قبال همگی ذینفعان و حتی غیر ذینفعان است. به نحوی که در صورت عدم رعایت مسئولیت اجتماعی و اخلاقی سازمان، جامعه قادر به طرد سازمان‌ها و وادار کردن آن به اجرای تعهداتش است. آگاهی بخشی جامعه از سنجش عملکرد اجتماعی و اخلاقی سازمان‌ها، در آینده سازمان‌ها را همان گونه که در اجرای مأموریت‌های خود به سودآوری می‌اندیشند ملزم به برنامه‌ریزی برای اجرای تعهدات خود نسبت به جامعه خواهد کرد.

محدودیت‌های پژوهش: محقق در مراحل انجام این پژوهش با دشواری‌های از جمله نبود منابع تحقیقی، سختی ارزیابی مسئولیت اجتماعی سازمان خصوصاً در ایران، ناآشنا بودن جامعه از وظایف اجتماعی سازمان‌ها، شرایط تورمی اقتصاد و تاثیر گذاری بر عملکرد سازمان‌ها را نیز می‌توان یکی دیگر از دلایل عدم اجرای مناسب و مطلوب این تحقیق دانست. بی‌انگیزگی پاسخ دهندگان خصوصاً جامعه حاشیه‌ای مناطق تحت پوشش را نیز یکی دیگر مشکلات اجرای این پژوهش می‌توان دانست. با توجه مشارکت بیشتر جامعه تحصیلکرده، ممکن است داده‌ها الزماً منعکس‌کننده نگاه و نظارت و طبقات میانی جامعه باشد و در صورت مشارکت سایر سطوح جامعه نتایج تأثیراتی می‌پذیرفت.

ملاحظات اخلاقی: این پژوهش برگرفته از رساله دکتری است. جهت اجرای ملاحظات اخلاقی تمامی مجوزهای لازم از سازمان‌ها و ادارات مرتبط با پژوهش اخذ شد. به تمامی شرکت‌کنندگان در پژوهش اطمینان خاطر داده شد که اطلاعات آنها محرمانه خواهد ماند.

تعارض منافع: نویسندگان اعلام می‌کنند که هیچگونه تعارض منافی ندارند.

سپاسگزاری: بدین وسیله از کلیه کسانی که ما را در انجام این پژوهش یاری نمودند تشکر و قدردانی می‌شود.

References:

1. Bardbar FT, Esmaeili M, Doosalizadeh S. Prediction of Manifest Anxiety during Pregnancy Based on Family Content and Attitudes toward Childbirth in Women with Gestational Diabetes. *Family and health*. 2024;3(14):66-79. In Persian, <https://sanad.iau.ir/Journal/fhj/Article/1195264>
2. Darling-Hammond L, Flook L, Cook-Harvey C, Barron B, Osher D. Implications for educational practice of the science of learning and development. *Applied Developmental Science*. 2020;24(2):97-140. <https://doi.org/10.1080/10888691.2018.1537791>
3. Bodaghi D, Slambolchi A, Rabiee Mondajin M. Promoting a Social Responsibility Model for Education in the Social Security Organization. *Journal of New Approaches in Educational Administration*. 2020;11(42):339-358. In Persian 20.1001.1.20086369.1399.11.42.15.6
4. Arazmjoo H, Keyghobadi M, Heidari G. The Social Responsibility position in Integrative Corporate Governance Model in Pursuit of the General Policies of Sustainable Economic Development. *Quarterly Journal of The Macro and Strategic Policies*. 2020;8(30):370-92. In Persian 10.30507/jmsp.2020.102473
5. Dehghani Qobadi, M., mahdian, M. J., javaherizadeh, N. The relationship between professional ethics and organizational commitment of teachers with the responsibility of students in the second secondary schools of Khorram Abad city. *Mental Health in School*, 2024; 2(3): 107-118. doi: 10.22034/jmhs.2024.466444.1079 In Persian 10.22034/jmhs.2024.466444.1079
6. Ghaedi B, Gholtash A, Hashemi SA, Mashinchi AA. The Educational Model of Social Constructivism and Its Impact on Academic Achievement and Critical Thinking. *Biannual Journal of Education Experiences*. 2020;2(3):79-102. In Persian <https://sanad.iau.ir/Journal/jee/Article/991384>
7. Suffari NF, Zain M, Majid M, Tazilah MDAK. A Conceptual Study of Social Responsibility Awareness and Practices among School Children. *International Journal of Business and Technology Management*. 2019;1(1):1-17. <https://myjms.mohe.gov.my/index.php/ijbtm/article/view/5736>
8. Tabai ST, Shafizadeh H, Soleimani N. Designing and Presenting the School's Social Responsibility Model. *Sociology of Education*. 2022;8(1):72-85. In Persian doi: 10.22034/ijes.2021.533647.1108
9. Moosavi J, Gholtash A, Fayazbakhsh H. Content Analysis of Sixth-grade Elementary Textbooks of Humanities based on the attention to Citizenship Rights. *Biannual Journal of Education Experiences*. 2021;1(4):21-31. <https://sanad.iau.ir/fa/Article/991414>
10. Khosravi Z, Taleb Z, Samie Zafarghandi M, Masoudi Nadoshan E. A Comparative Study of University's Social Responsibility Patterns: Strategies for Iranian Universities. *Iranian Journal of Educational Sociology*. 2021;4(4):202-14. 10.52547/ijes.4.4.202
11. Pooragha F, Sotodeh Navrodi O, Dokanehi Fard F. The effectiveness of courage skill training on social competence and psychological well-being of abused women. *Family and health*. 2024;2(14):106-127. In Persian <https://sanad.iau.ir/Journal/fhj/Article/1187166>
12. Ghasemi H, Barekat G, Omidian F. Designing and Validation of Social Responsibility Model for Employees of Ministry of Education, Case Study: Department of Education of Khuzestan Province. *Iranian Journal of Educational Sociology*. 2021;4(2):93-104. 10.52547/ijes.4.2.93
13. Zhang X. Analysis of the reason for Chinese college students' weakening social responsibility and cultivation from a sociological perspective. *Asian Social Science*. 2012;8(6):132. DOI:10.5539/ass.v8n6p132
14. Raissi Kheyraadi GR, Karim F, Saeidian N. Presenting a model for improving the responsibility of elementary school students based on the pathology of the existing situation.

Educational Leadership & Administration. 2023;1(17):58-82. In Persian
<https://sanad.iau.ir/Journal/edu/Article/857041>

15. Godfrey PC, Hatch NW. Researching corporate social responsibility: An agenda for the 21st century. *Journal of Business Ethics*. 2007;70:87-98. <https://doi.org/DOI:10.1007/s10551-006-9080-y>

16. Rezapour M, Khanjani N, Mirzai M. Exploring associations between school environment and bullying in Iran: Multilevel contextual effects modeling. *Children and Youth Services Review*. 2019;99:54-63. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2019.01.036>

17. Ismail M. Corporate social responsibility and its role in community development: An international perspective. *Journal of International Social Research*. 2009;2(9): 116.

18. Matten D, Moon J. "Implicit" and "Explicit" CSR: A Conceptual Framework for a Comparative Understanding of Corporate Social Responsibility. *Academy of Management Review*. 2008;33. <https://doi.org/10.5465/AMR.2008.31193458>

19. Kotler P, Lee N. Best of Breed: When it Comes to Gaining a Market Edge While Supporting a Social Cause, "Corporate Social Marketing" Leads the Pack. *Social Marketing Quarterly*. 2005;11:91-103. <https://doi.org/10.1080/15245000500414480>

20. Govindan K, Shaw M, Majumdar A. Social sustainability tensions in multi-tier supply chain: A systematic literature review towards conceptual framework development. *Journal of Cleaner Production*. 2021;279:123075. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.123075>

21. Foroghi D, Amiri H, Javanmard M. Impact of Corporate Social Responsibility on Cash Holdings Through Synchronous Effect of Chosen Variables. *Financial Accounting Research*. 2018;10(1):19-36. in Persian <https://doi.org/10.22108/far.2018.105438.1125>

22. Noori S, Korevaar G, Ramirez AR. Assessing the Potential of Industrial Symbiosis in Emerging Industrial Clusters: The Case of the Persian Gulf Mining and Metal Industries Special Economic Zone. *Journal of Cleaner Production*. 2021;280:124765. <https://doi.org/10.4121/uuid:1af39107-ee71-4cd1-9289-ea6a5ca21fb8>

23. Namani F, Ismail Nia Shirvani K, Bagherpour M. Designing an Environmental Behavior Model Based on Learning and Social Responsibility Organization (Case Study of Gorgan Secondary School Teachers). *Iranian Journal of Educational Sociology*. 2020;3(4):150-60. 10.52547/ijes.3.4.150

24. Baradaran Haghir M, Noorshahi N, Roshan AR. The Conceptualization of University Social Responsibility in Iran. *Quarterly Journal of Research and Planning in Higher Education*. 2023;25(3):1-28. In Persian
https://journal.irphe.ac.ir/article_702979_1dbd6e6f7ddd169c15cfdbdcb8e4493b.pdf

25. Mialon M, McCambridge J. Alcohol industry corporate social responsibility initiatives and harmful drinking: A systematic review. *European journal of public health*. 2018;28. <https://doi.org/10.1093/eurpub/cky065>

26. Rutten C, Boen F, Seghers J. How School Social and Physical Environments Relate To Autonomous Motivation in Physical Education: The Mediating Role of Need Satisfaction. *Journal of Teaching in Physical Education*. 2012;31:216-30. <https://doi.org/10.1123/jtpe.31.3.216>

27. Rodgers W, Söderbom A, Guiral A. Corporate Social Responsibility Enhanced Control Systems Reducing the Likelihood of Fraud. *Journal of Business Ethics*. 2015;131(4):871-82. DOI:10.1007/s10551-014-2152-5
28. Matsue N, Daw T, Garrett L. Women Fish Traders on the Kenyan Coast: Livelihoods, Bargaining Power, and Participation in Management. *Coastal Management*. 2014;42. <https://doi.org/10.1080/08920753.2014.964819>
29. Guo X, Lv B, Zhou H, Liu C, Liu J, Jiang K, et al. Gender Differences in How Family Income and Parental Education Relate to Reading Achievement in China: The Mediating Role of Parental Expectation and Parental Involvement. *Frontiers in Psychology*. 2018;9. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.00783>
30. Guskey TR. Measurement of the responsibility teachers assume for academic successes and failures in the classroom. *Journal of Teacher Education*. 1981 May;32(3):44-51.
31. Carroll AB. The pyramid of corporate social responsibility: Toward the moral management of organizational stakeholders. *Business horizons*. 1991;34(4):39-48. [https://doi.org/DOI:10.1016/0007-6813\(91\)90005-G](https://doi.org/DOI:10.1016/0007-6813(91)90005-G)
32. Fazli, W. Examine the relationship between parenting styles and attitudes toward delinquent behavior among adolescents aged 15 to 18 years in Tehran. *Crime Prevention Studies*, 2010; 14(1): 79-112. In Persian
33. Hosseini Dowlatabadi, F., Saadat, S., Ghasemi Jobaneh, R. Relationship between Parenting Styles, Self-Efficacy and Attitude to Delinquency among High School Students. *Criminal Law Research*, 2013; 4(2): 67-88. In Persian
33. Mozafari Anari, M., Aminizadeh, M. Concept and criminological principles of plea bargaining in the criminal justice system. *Journal of Legal Research*, 2022; 21(50): 249-275. In Persian doi: 10.48300/jlr 2021.284060.1638